

Podlužnická žaloba

Řízení ve věci podlužnické žaloby podle ustanovení § 315 o. s. ř., zahájené před rozhodnutím o úpadku, se po rozhodnutí o úpadku nepřerušuje. Původní dlužník, na jehož majetek je vedeno insolvenční řízení, sice není účastníkem řízení o podlužnické žalobě, avšak vzhledem k tomu, že podlužnická žaloba je způsobem provedení výkonu rozhodnutí (exekuce), podléhá účinkům předpokládaným ustanovením § 109 odst. 1 písm. c) IZ. Po zahájení insolvenčního řízení na majetek původního dlužníka tak není možné podlužnickou žalobu projednávat a o ní rozhodovat, přičemž uvedené účinky nastávají přímo ze zákona, tj. bez nutnosti soudního či jiného rozhodnutí.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 20 Cdo 4896/2017, ze dne 7.12.017)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce P. K., P., zastoupeného Mgr. M.V., advokátem se sídlem v P., proti žalované Z. V., P., zastoupené Mgr. D.K., advokátem se sídlem v P., o podlužnické žalobě, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 12 C 48/2015, o dovolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 3. května 2017, č. j. 62 Co 56/2017-97, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 3. května 2017, č. j. 62 Co 56/2017-97, ve znění opravného usnesení ze dne 11. července 2017, č. j. 62 Co 56/2017-115, a rozsudek Obvodního soud pro Prahu 1 ze dne 26. srpna 2016, č. j. 12 C 48/2015-49, se zrušují, a věc se vrací Obvodnímu soudu pro Prahu 1 k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem pro uznání ze dne 26. srpna 2016, č. j. 12 C 48/2015-49, uložil žalované povinnost zaplatit žalobci částku ve výši 600 000 Kč spolu se zákonným úrokem z prodlení z částek uvedených ve výroku I. tohoto rozhodnutí, to vše do tří dnů od právní moci rozsudku, s tím, že povinnost tímto rozhodnutím stanovená žalované zanikne v rozsahu, v němž by z téhož důvodu na uvedený dluh plnil L. V.. Soud dále žalované uložil povinnost zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení v částce 28 620 Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právního zástupce žalobce, s tím, že tato povinnost zanikne v rozsahu, v němž by z téhož důvodu plnil L. V.. Žaloba byla původně podána jak proti žalované, tak i proti L. V., P., kteří měli společně a nerozdílně uhradit žalovanou částku, ale usnesením Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 29. února 2016, č. j. 12 C 48/2015-42, byla část věci týkající se žalovaného L. V. vyloučena k samostatnému řízení, a v řízení tak bylo nadále pokračováno s žalovanou. Vzhledem k tomu, že žalovaná se ve stanovené lhůtě k výzvě podle ustanovení § 114b odst. 5 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, ve znění účinném od 1. ledna 2014 (srov. čl. II bod 2 zákona č. [293/2013](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony) - dále též jen „o. s. ř.“, k žalobě nikterak nevyjádřila a její žádost o prodloužení lhůty byla usnesením ze dne 13. srpna 2015, č. j. 12 C 48/2015-30, zamítnuta, soud dospěl k závěru, že v dané věci byly splněny zákonné podmínky pro rozhodnutí rozsudkem pro uznání.

K odvolání žalované Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 3. května 2017, č. j. 62 Co 56/2017-97, ve znění opravného usnesení ze dne 11. července 2017, č. j. 62 Co 56/2017-115, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a uložil žalované povinnost zaplatit žalobci na nákladech odvolacího řízení částku ve výši 26 620 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám advokáta Mgr. M.V. Dospěl k závěru, že v dané věci byly splněny podmínky pro postup soudu podle ustanovení § 114b odst. 1 o. s.

ř., tedy k vyzvání žalované k vyjádření, neboť se jednalo o skutkově i právně komplikovanou věc. Námitku žalované, že řízení mělo být přerušeno z důvodu, že Městský soud v Praze v mezidobí prohlásil úpadek na žalobcova původního dlužníka V. R., P. (dále též jen „původní dlužník“), odvolací soud vyhodnotil jako nedůvodnou, protože úpadek byl prohlášen na majetek třetí osoby, který není účastníkem tohoto řízení, a ve věci tak nejsou založeny důvody pro přerušování soudního řízení ve smyslu ustanovení § 140a odst. 1 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) – dále též jen „IZ“.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalovaná v celém rozsahu dovoláním, ve kterém (mimo jiné) namítla, že názor odvolacího soudu, podle kterého nejsou založeny důvody pro přerušování soudního řízení, je nesprávný a v rozporu s účelem ustanovení § 140a odst. 1) IZ, z něhož je zřejmé, že rozhodnutím o úpadku se přerušují soudní řízení o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněné přihláškou. Vzhledem k tomu, že byl prohlášen úpadek na žalobcova původního dlužníka, má dovolatelka za to, že v předmětné věci je dán důvod pro přerušování soudního řízení o poddlužnické žalobě. Navrhla, aby dovolací soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu i soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalobce se ztotožnil s posouzením věci soudy obou stupňů a navrhl, aby dovolací soud dovolání žalované odmítl či zamítl.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanský soudní řád) dovolání projednal a rozhodl o něm podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. ledna 2014 do 29. září 2017 (srov. čl. II bod 2 zákona č. [293/2013](#) Sb. a čl. II bod 2 zákona č. [296/2017](#) Sb.), a po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. a že jde o rozhodnutí, proti kterému je dovolání přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., neboť otázka procesního práva, zda je dán důvod pro přerušování řízení o poddlužnické žalobě podle ustanovení § 315 o. s. ř. z důvodu, že byl na majetek původního dlužníka prohlášen úpadek, v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, přezkoumal napadený rozsudek ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. bez nařízení jednání (§ 243 odst. 1 věta první o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

Podle ustanovení § 314a odst. 1 o. s. ř. výkon rozhodnutí příkázáním jiné peněžité pohledávky povinného se provede tak, že dlužník povinného po právní moci usnesení o nařízení výkonu vyplatí oprávněnému pohledávku v rozsahu, v jakém byla nařízením výkonu postížena (odst. 1). Dlužník povinného vyplatí pohledávku, jestliže je již splatná, oprávněnému v den, který následuje po doručení vyrozumění podle § 314; není-li pohledávka povinného v tento den dosud splatná, vyplatí ji oprávněnému, jakmile se stane splatnou (odst. 2). Výplatou oprávněnému se zproští dlužník povinného v rozsahu poskytnutého plnění své povinnosti vůči povinnému (odst. 3).

Podle ustanovení § 315 o. s. ř. nevyplatí-li dlužník povinného oprávněnému pohledávku podle § 314a odst. 2, popřípadě podle § 314c odst. 1 a 3, může oprávněný proti dlužníku povinného vlastním jménem podat návrh na výkon rozhodnutí, jestliže jej mohl podat povinný, jinak se domáhat vyplacení pohledávky v řízení podle části třetí, popřípadě v řízení podle zvláštního zákona. Nesmí však s dlužníkem povinného stran této pohledávky uzavřít na úkor povinného smír, ani prominout její zaplacení. Dlužník povinného si v takovém případě také nemůže započíst svou vlastní pohledávku, kterou má vůči oprávněnému (odst. 1).

Neuplatní-li oprávněný včas u soudu, popřípadě u jiného orgánu pohledávku povinného vůči dlužníkovi povinného nebo neoznámí-li povinnému, že ji uplatňuje, odpovídá povinnému za škodu, která by mu tím popřípadě vznikla (odst. 2).

Podlužnická žaloba představuje prostředek, kterým zákon svěřuje dlužníku povinného provedení výkonu rozhodnutí příkázáním jiné peněžité pohledávky. Jestliže podlužník nevyplatí oprávněnému řádně a včas pohledávku, jak mu ukládá usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, je oprávněný na základě ustanovení § 315 odst. 1 o. s. ř. zmocněn vlastním jménem tuto pohledávku vymáhat, a vzniká mu tak formální nárok na plnění od podlužníka. Okamžikem doručení exekučního příkazu podlužníkovi vzniká oprávněnému tzv. úkojné právo, z jehož titulu je podlužník povinen vyplatit oprávněnému příkázanou pohledávku, avšak jen tehdy, měl-li podle práva takovou povinnost vůči povinnému v okamžiku doručení usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Okamžikem doručení exekučního příkazu žalovanému ztrácí právo k pohledávce a žalobci vzniká právo na plnění od žalovaného.

Podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. e) zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění do 31. prosince 2006, (dále též jen „ZKV“) po prohlášení konkursu nelze provést výkon rozhodnutí (exekuci) postihující majetek patřící do podstaty a k tomuto majetku nelze ani nabýt právo na oddělené uspokojení.

Podle ustanovení § 109 odst. c) IZ výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit nebo zahájit, nelze jej však provést. Pro pohledávky za majetkovou podstatou (§ 168) a pohledávky jim na roveň postavené (§ 169) však lze provést nebo vést výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek náležející do majetkové podstaty dlužníka, na základě rozhodnutí insolvenčního soudu vydaného podle § 203 odst. 5 a s omezeními tímto rozhodnutím založenými. Není-li dále stanoveno jinak, výkon rozhodnutí nebo exekuce se i nadále nařizuje nebo zahajuje a provádí proti povinnému.

Obsahem zákazu provedení výkonu rozhodnutí nebo exekuce podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. e) ZKV se Nejvyšší soud zabýval již ve svých dřívějších rozhodnutích, ve kterých uvedl, že jestliže podlužník povinného nesplnil povinnost vyplatit pohledávku řádně a včas oprávněnému, je podlužnická žaloba podle § 315 o. s. ř. způsobem provedení výkonu rozhodnutí (exekuce) příkázáním jiné peněžité pohledávky (srov. například rozsudek ze dne 21. prosince 2005, sp. zn. 29 Odo 921/2003 (uveřejněný pod číslem 55/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), rozsudek ze dne 2. května 2012, sp. zn. 20 Cdo 2933/2011, usnesení ze dne 29. srpna 2012, sp. zn. 20 Cdo 412/2012, či rozsudek ze dne 12. prosince 2012, sp. zn. 20 Cdo 2414/2012). Zákaz provedení výkonu rozhodnutí nebo exekuce podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. e) zákona č. [328/1991](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, v tomto případě znamená, že o žalobě podle § 315 o. s. ř., nemůže soud rozhodnout, dokud trvají účinky prohlášení konkursu. Daný zákaz v tomto případě nezakládá důvod pro zamítnutí podlužnické žaloby, nýbrž ukládá soudu, u kterého řízení o podlužnické žalobě probíhá, aby ve věci zůstal po dobu trvání účinků konkursu nečinný, tedy aby výkon rozhodnutí neprováděl tak, že bude podlužnickou žalobu projednávat a o ní rozhodovat.

Uvedené judikatorní závěry jsou aplikovatelné i v dané věci, neboť stejně jako ustanovení § 14 odst. 1 písm. e) ZKV zakazovalo provedení výkonu rozhodnutí (exekuce), stanoví ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) IZ, že se zahájením insolvenčního řízení se spojuje ten účinek, že výkon rozhodnutí či exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit, nelze jej však provést. Rovněž pojmy „nařídit výkon rozhodnutí“, „nařídit exekuci“, „provést výkon rozhodnutí“ nebo „provést exekuci“ mají samostatný význam bez zřetele k tomu, zda jsou vykládány ve vazbě na konkursní úpravu nebo úpravu insolvenční [k tomu srov. například odůvodnění usnesení ze dne 13. dubna 2016, sp. zn. 31 Cdo 1714/2013 (uveřejněné pod číslem 56/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek)].

Podle ustanovení § 140a odst. 1 IZ účinky rozhodnutí o úpadku nastávají okamžikem jeho zveřejnění v insolvenčním rejstříku. Rozhodnutím o úpadku se přerušují soudní a rozhodčí řízení o

pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou, nebo na které se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášené, anebo o pohledávkách, které se v insolvenčním řízení neuspokojují (§ 170). Není-li dále stanoveno jinak, v těchto řízeních nelze pokračovat po dobu, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku (odst. 1). Je-li řízení podle odstavce 1 přerušeno, nekonají se jednání a neběží stanovené lhůty. Jestliže se v řízení pokračuje, počínají lhůty běžet znovu (odst. 2). Přerušování řízení působí na účastníky řízení, kteří v řízení vystupují na téže straně jako dlužník, jen jde-li o nerozlučné společenství nebo o vedlejší účastenství (odst. 3). Jakmile se soud nebo jiný orgán příslušný k projednání a rozhodnutí věci dozví o přerušování řízení podle odstavce 1, vyrozumí o tom účastníky řízení; současně je poučí, že v řízení nelze pokračovat po dobu, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku. Rozhodnutí již vydaná se v době, kdy je řízení přerušeno, nedoručují, ledaže se týkají i jiných pohledávek; bylo-li řízení přerušeno po doručení rozhodnutí, avšak ještě předtím, než rozhodnutí nabylo právní moci, nenabývá rozhodnutí v rozsahu, v němž bylo řízení přerušeno, právní moci. Jestliže se v řízení pokračuje, rozhodnutí se doručuje znovu (odst. 4).

Podle ustanovení § 140e odst. 1 IZ v době, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku, nelze nařídít nebo zahájit výkon rozhodnutí nebo exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, jakož i jiný majetek, který náleží do majetkové podstaty; to neplatí pro nařízení nebo zahájení výkonu rozhodnutí nebo exekuce na základě rozhodnutí insolvenčního soudu vydaného podle § 203 odst. 5.

Podle ustanovení § 266 odst. 1 písm. h) IZ prohlášením konkursu se ze soudních a rozhodčích řízení nepřerušují řízení o výkon rozhodnutí nebo exekuce.

V projednávané věci podal žalobce poddlužnickou žalobu podle ustanovení § 315 o. s. ř. proti žalované, která je dlužnicí původního dlužníka. Žalobce má vůči původnímu dlužníkovi vykonatelný exekuční titul, z něhož vyplývající pohledávku vymáhá v exekuci vedené pověřeným soudním exekutorem JUDr. M.S., Exekutorský úřad Praha 9 (dále též jen „exekutor“). Exekutor exekučním příkazem ze dne 7. října 2014, č. j. 085 EX 13661/13-580, nařídil exekuci příkázáním jiné pohledávky než z účtu u peněžního ústavu, kterým postihl pohledávku původního dlužníka za žalovanou, vzniklou na základě smlouvy o podnájmu. Exekuční příkaz nabyt právní moci dne 24. října 2014, avšak žalovaná svůj dluh neuhradila. Žalobce proto v souladu s ustanovením § 315 o. s. ř. přistoupil k vymáhání pohledávky původního dlužníka za žalovanou na základě poddlužnické žaloby.

Soudu je z úřední činnosti známo, že Městský soud v Praze dne 20. května 2016, č. j. MSPH 95 INS 12169/2016-A-2, oznámil zahájení insolvenčního řízení původního dlužníka, dne 24. října 2016, č. j. MSPH 95 INS 12169/2016-A-30, zjistil úpadek původního dlužníka a usnesením ze dne 10. dubna 2017, č. j. MSPH 95 INS 12169/2016-B-22, prohlásil na majetek původního dlužníka konkurs.

Z výše uvedeného vyplývá, že rozhodoval-li soud prvního stupně ve věci poddlužnické žaloby dne 26. srpna 2016, tedy až po zahájení insolvenčního řízení žalobcova původního dlužníka (avšak ještě před rozhodnutím o úpadku), postupoval v rozporu s ustanovením § 109 odst. 1 písm. c) IZ, neboť prováděl výkon rozhodnutí příkázáním jiné peněžité pohledávky v době, kdy již nastaly účinky předvídané tímto ustanovením, a výkon rozhodnutí tak bylo možné zahájit, nešlo jej však provést. Za této situace nebylo ze strany odvolacího soudu na místě rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdit.

Dovolatelka se však mylí, domnívá-li se, že ve věci jsou dány důvody pro přerušování řízení. Z žádného ustanovení insolvenčního zákona totiž nevyplývá, že řízení o výkon rozhodnutí (exekuční řízení), která byla zahájena před zahájením insolvenčního řízení nebo v době po zahájení insolvenčního řízení, avšak před vydáním rozhodnutí o úpadku, mají být po vydání rozhodnutí o úpadku zastavena či jinak ukončena nebo přerušena. Ustanovení § 140a IZ, upravující přerušování nalézacích soudních a rozhodčích řízení, ve svém výčtu řízení o výkon rozhodnutí (exekuční řízení) neuvádí, přičemž podle

ustanovení § 266 odst. 1 písm. h) IZ se prohlášením konkursu řízení o výkon rozhodnutí nebo exekuce nepřerušují. Nepředpokládá-li insolvenční zákon přerušení výkonu rozhodnutí (exekuce) prohlášením konkursu, tím spíše nelze předpokládat, že by k přerušení těchto řízení došlo již prohlášením úpadku. Rovněž s ohledem na účinky předpokládané v ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) IZ by se tento postup jevil jako nadbytečný. Odvolací soud tak sice dospěl ke správnému závěru, že ve věci nejsou dány důvody pro přerušení soudního řízení ve smyslu ustanovení § 140a odst. 1 IZ, avšak nesprávně zhodnotil, že je tomu tak z důvodu prohlášení úpadku na majetek třetí osoby, která není účastníkem řízení o podlužnické žalobě.

Dovolací soud proto uzavírá, že řízení ve věci podlužnické žaloby podle ustanovení § 315 o. s. ř., zahájené před rozhodnutím o úpadku, se po rozhodnutí o úpadku nepřerušuje. Původní dlužník, na jehož majetek je vedeno insolvenční řízení, sice není účastníkem řízení o podlužnické žalobě, avšak vzhledem k tomu, že podlužnická žaloba je způsobem provedení výkonu rozhodnutí (exekuce), podléhá účinkům předpokládaným ustanovením § 109 odst. 1 písm. c) IZ. Po zahájení insolvenčního řízení na majetek původního dlužníka tak není možné podlužnickou žalobu projednávat a o ní rozhodovat, přičemž uvedené účinky nastávají přímo ze zákona, tj. bez nutnosti soudního či jiného rozhodnutí.

Skutečnost, že odvolací soud z ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) IZ nevyvodil přiléhavé důsledky, tím, že ve věci rozhodl a ve výkonu rozhodnutí pokračoval, zakládá sama o sobě důvod pro zrušení napadeného rozhodnutí. Jelikož dovolací soud neshledal podmínky pro jeho změnu, napadený rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 3. května 2017, č. j. 62 Co 56/2017-97, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první o. s. ř.), zrušil (§ 243b odst. 2, věta za středníkem o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud v tomto rozsahu i rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 26. srpna 2016, č. j. 12 C 48/2015-49, a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá o. s. ř.).

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)